

Казки про родину

Казка про чарівну пташку

Казка про чарівну пташку

Давним-давно жили собі два брати. Одному бог дав семеро дітей, а в другого не було й одної. Хоч спочатку газдували оба добре, та пізніше той, що мав семеро дітей, приопав, а бездітний — розбагатів. Та й так розбагатів, що не хоче з бідним знатися, лише з панами, з начальниками, з суддями. Цьому все йде, як по маслу, а бідному хата згоріла, у такі злидні впав, що не може з них вилізти.

Але йдуть свята. Перед Новим роком приходиться бідний брат до багатого та й просить:

— Брате, поможи мені, бо не маю раз що дітям зварити.

— Е, ти пусто дбаєш, тому нічого не маєш. Треба рукави закотити та й братися до роботи.

— Закочую рукави, брате.

— То, певно, довго спиш?

— Ой, брате, ти, певне, ще обертаєшся на другий бік, як я вже встаю.

— Добре,— каже багач.— Я пшеницю ще не молов і пшеничної муки не маю. Іди, жінко, та й дай житньої муки братові.

Пішла жінка з мискою, набрала такої муки, що свиням рядила. Бідний приніс муку додому, жінка зварила пеленички та й плаче:

— Що маю робити? Мусять діти в злиднях свята перебувати. Стислося серце бідному, каже:

— Піду в ліс, хоч ріща принесу, аби не мерзли діти.

Пішов у ліс, нарубав ріща, в руки так закріп, так змерз. Гріється, а золотокрила пташка пурхнула, сіла йому на плече та й: «Цвірінь-цвірінь. Цвірінь-цвірінь». Він узяв пташку за крильця — пташка не тікає. «Ей,— думає, — принесу дітям, хай бавляться». Пустих пташку в кожух, у рукав, та й приніс додому. Діти бавилися, пташка пурхала по хаті, сіла на полицю і заснула. Полягали й старі з дітьми без вечері. Вранці встають — на столі хліб, на столі м'ясо печене, на столі всякі добра. Думають-гадають:

— І звідки взялося? Невже ми так міцно позасинали, що не чули, як брат нам до хати все це приніс? Ото буде сміятися, що ми такі сплюхи!

Пташка пурхнула з полиці та й сіла на стіл. Пішла жінка взяти ложки з полиці, а там дукати. Каже вона!

— Йой, чоловіче, щось у нашій хаті є! Дивися, дукати тут.

— Ей, жінко, добре, що є. Я йду в місто та й запобіжимо наші злидні.

Пішов у місто, дещо купив, прийшов додому, а жінка знов:

— Чоловіче, на полиці з'явилися нові дукати.

Вже й він задумався. А пташка пурхнула з полиці на комин, а з комина на жердку. Чують, дитина з печі кричить:

— Татку, осьде чіча на комині!

Газда виліз на піч, а на комині — дукати. Що це може бути?

Діти вже не голодні, бігають за пташкою. Пташка втікає, вицвірінькує файно — всім весело.

Спостеріг: де пташка сяде, там є дукати. Через кілька днів знов поїхав до міста й накупив дітям і вбратися, і взутися.

Зустрів його багатий брат і питає:

— Скажи, чи не від моєї муки тобі так поталанило, що ти багатіти став?

— Ей, говори, брате! Пішов я по дрова та й пурхнула мені на плече золотокрила пташка. Тепер, де вона не сяде, там є золоті дукати.

Брат, коли це вчув, то каже:

— Я тобі дам мішок пшениці, але віддай мені пташку

— Ні, брате, хіба тільки позичу.

— Позич.

Узяв багач пташку, приніс додому й говорить жінці:

— Заріж зараз оцю пташку й засмаж мені.

Жінка головку скрутила, обскубала пташку, випотрошила та й смажить у ринці. А хлопчики бідного брата дуже плакали за пташкою і прибігли до стрія просити, аби віддав. Прибігли, поставали коло пічки, де смажилася пташка. А серце вискочило з ринки та й упало одному хлопчикові на груди. Він був голодний та й серце з'їв. Каже хлопчик:

— Стрийно, віддайте нам пташку!

А вона показала на ринку й говорить:

— Ось де ваша пташка! Ми зараз її будемо їсти.

Діти, плачучи, побігли додому, сказали татові, мамі, сестрам — вже плачуть усі. Каже жінка:

— Видиш, який ти для свого брата добрий: дав добро з хати. Тепер будемо бідувати.

— Що сталося, жінко, того не вернути. Видно, таке наше щастя.

Лягли спати, вранці встають, а в одного хлопчика на подушці повно золотих дукатів.

— А це що є?

Каже хлопчик:

— Татку, вчора стрийна смажила нашу пташку, а серце з ринки вискочило, і я його з'їв.

Стали вони знову жити-поживати в добрі-гаразді. А багач бачить, та не знає, звідки то все береться. Питає брата:

— Звідки ти такі гроші маєш?

— А видиш, брате, ти хотів моїм добром користати — пташку з'їв, але мій син спожив з тієї пташки серце, і тепер, де не сяде, там дукати, де не ляже, там дукати.

Багач заскрипів зубами, пішов до суду й наговорив, що братів син ходить на грабунки, брат розбагатів з того, й хлопця треба знищити.

Зараз приїхали жандарми, хлопця закували і кинули до тюрми. Сидять з ним старенькі діди, розповідають різні історії — він слухав, слухав та й заснув. Вранці пробудився, а один дід питає:

— За що ти, синку, тут?

Він розповів. Дід подає дукати, що за ніч з хлопця насипалися, й каже:

— Но-но, синку, ти довго тут сидіти не будеш.

Через якийсь час приходить шандар і кличе його на протокол. Хлопець говорить йому:

— Берете мене, то беріть оці дукати.

Узяв шандар дукати, привів його на протокол, а там уже й не питали нічого, лише сказали збиратися додому. І він пішов собі додому.

А батько його поїхав у ліс по дрова. Та й Мана упізнала, що то є той самий чоловік, який узяв її золотокрилу пташку. Він є, а пташки нема.

Але чує він синів голос:

— Тату, тату, я йшов з тюрми та й заблудив у лісі!

Батько їде кіньми на голос, а там нікого нема. Чує вже з другого боку:

— Тату, я тут!

Лишив коні, побіг на голос, а син уже в іншому місці озивається. Так Мана водила батька, аж поки не завела в страшні хащі, між озера. Та й там показалася йому й зачала дуже сміятися. Каже:

— Лізь у воду. Як у воді скупаєшся, то знайдеш дорогу до свого дому.

Хотіла його втопити.

Він хоч і мав семеро дітей, але був ще гарний і сильний. Говорить Мані:

— Ти мене випусти звідси, бо я маю семеро дітей удома. А Мана каже:

— Бачиш перед собою кам'яну гору? Коли вирубаєш з цього каменю дзвін, аби він задзвонив, тоді

пущу тебе додому.

Став він та й зажурився, як має з тієї скали дзвін зробити? Лупав скалу день, два, три, тиждень, місяць — уже зробив дзвін, а він розколовся. Починає другий дзвін робити. Зробив, але дзвін не дзвонить, бо з каменю.

А син прийшов із тюрми й чує, що тато поїхав до лісу і не вернувся. Йде він до лісу. Ходить, кличе тата, а дерево так його б'є, що не може виховатися. Біжить до одного дерева — б'є, біжить до другого — б'є... Так хлопець біг від дерева та й усе кликав тата, а тато не озивався.

Довго блукав лісами, дуже дерево било його, то він ночував на галявинах, а вранці вставав, збирав дукати, і йшов далі шукати батька. Та й зайшов аж до Мани. А Мана засміялася та й каже:

— Коли вже прийшов до тата, то я його відпущу, але поможи йому зробити кам'яний дзвін, і щоб той дзвін задзвонив.

— Спробую.

Привела Мана сина до батька. Дуже щиро привіталися вони. Але батько такий нужденний, такий згорьований, що не впізнати його. Каже синові:

— Дзвін готовий, але не дзвонить.

— Нічого, він ще задзвонить. Плавмо дукати й обливаймо гарячим золотом оцей камінь.

Розплавили гроші, обдали гарячим золотом кам'яний дзвін, викували з дукатів серце до дзвона. Як дзвін задзвонив, Мана впала й умерла. З дерев зробилися люди, з каменів — будинки, і показалася їм дорога прямо до хати. Батько з сином ішли з дарами від тих людей, що Мана зачарувала, додому, а люди їм кричали: «Слава! Слава!» Так щасливо повернулися додому.

А за той час, що їх не було, жінка з дітьми журилася та й сіяла і садила різні квіти. Між тими квітами пишно розцвіла червона півоня, а цю казку розказала Юрчачка Доня.